

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KOGUDUSE LEHT

Nr 3 (20) august ISSANDA AASTAL
2005

Kirjatäht suretab, aga Vaim teeb elavaks.

Jeesus on päästja ja kohtunik

Ma kuulsin häält taevast ütlevat: "Kirjuta: Õndsad on surnud, kes nüüdsest peale surevad Issandas! Jah, Vaim ütleb, et nad võivad hingata oma vaevadest, sest nende teod lähevad nendega kaasa."

Johannese Ilmutus 14,13

Oleme külalised ristidega märgitud omaste puhkepaigal. Sellest ajast saadik, kui kogudus viimati siin ühiselt koos oli, on palju muutunud... Lõpetatud on paljude ödede, poegade, tütarde, isade, emade, sugulaste ja sõprade eluraamatu kirjutamine. Väsinud käsi on vajunud jõuetult kokku ega kirjuta enam midagi oma elupäeva raamatusse. Surm on pannud punkti nende eluloo lõpuleheküljele, on tõmmanud piirjoone meie ja nende vahele. Harduses vaatame ristile, mis märgib muldset maja, kus põrm puhkab eluvaevast.

Siin on väike lapsuke, kes kord säras su kodus nagu kevadkastis õiepung. Ta oli sinu lootus, tuleviku-unistus ja rõõm. Aga siis tuli saatuslik päev ja rebis lahti elulõnga su südame küljest... Üks laps, kes siin puhkab, luges oma nõrga häälega tuttavaid laulusõnu: *Armas Jeesus, tee mind vagaks, sest ma taevas olla tahaks...* Issand täitis väikese igatsuse. Ja nüüd kuuled sa, kuidas hääl taevast südamesse sosistab: *Kirjuta ristile: Õndsad on surnud, kes surevad Issandas...*

Su mees või vend on lõpetanud oma elumatka. Poeg on kadunud kaugele. Porised sõdurisaapad on väsinud ega kirjuta enam võõrastele maanteedele kojuigatsevaid jalajälgi. Sa kirjutaksid midagi ka tema ristile: teadmatuses... kaugel... Kirjuta sellele ristile, mis on sisse lõigatud su südamesse: *Õndsad on need, kes Issandas puhkavad...*

Sõdurid kõnelesid ühest kaasvõitlejast, kes oli lahingutes ja raskustes olnud ilma Jumalata. Kui nad olid istunud varjendites ja mõelnud kodule või kiskunud välja porisel teel mudasse kleepunud saapaid, siis on see mees tulnud alati oma jutuga... Isegi kõige tooremad mehed olid vaielnud talle vastu või käskinud pidada suu.

Nad ei olnud head vastuvaidlejad, kuigi tundsid surma meelevallas elades enda üle Jumala kätt. „Kui me näeme sind surevat niisama kindla jumalasalvajana, võib-olla siis usume sind,“ ütlesid kaassõdurid talle.

„Võin surra sama kindlalt, kas või praegusel silmapilgul“, haaranud mees sõnast kinni. „Ma ei vaja oma hauale risti

2.Korintlastele 3,6

ega mingit muud nõiamärki. Kuhu puu langeb, sinna ta jääb. Harilikult langebki sõdur nagu puu, ei ole pikka juttu.“

Korruga haaras mees rinna alt kinni ja vaarus. Üksik kuul oli tabanud kõhtu. Pilge tardus huultele, kohutava valu ilme käristas tema nägu. Need, kes Issandas ei ela, on ka surmas temast kaugel...

Meie oleme harjunud mõtlema, et Kristus on päästja ja aitaja. Tõepoolest. Kuid päästjast saab kohtumõistja, kui sa elad kurjuses.

Kord olid hakanud hobused suurlinna tänaval lõhkuma. Kahehobusevanker tormas edasi nii, et miski ei suutnud seda peatada. Oli päris selge, et see lõpeb sõitja surmaga kuskil auto all. Keegi kohtunik hüppas tänavale kihutavate hobuste ette ja peatas nad ning päästis sellega sõitja elu.

Imepärasel viisil sattusid nad aga varsti uuesti kokku. Mees, kes oli sõitnud lõhkuvate hobustega ja kelle elu oli päästetud, oli sattunud kaebealusena kohtusse. Teda süüdistati raskes kuriteos. Sama mees, kes oli päästnud ta elu, mõistis nüüd tema üle kohut.

Kohtunik küsis, kas tal on midagi enda kaitseks öelda. „Te peaksite mind tundma. Kas mäletate, et päästsite kord mu elu,“ vastab süüalune kohtunikule. „Olge mulle armuline...“

Kohtunik vaatas surmkahvatult ja ütles värisevate huultega: „Nüüd ma mäletan sind. Sel päeval olin tõesti sinu elupäästja, täna aga olen sinu kohtunik, pean täitma oma kohust.“ Ja ta mõistis mehe surma...

Täna on Jeesus Kristus sinu päästja. Homme aga võib ta olla juba sinu kohtunik, sest õndsad surres on ainult need, kes Issandas elavad oma elu. Kui sa senini pole elanud, siis ela nüüd, et võiksid surres olla tema oma.

Aamen

*Õpetaja Evald Saagi jutlus surnuaiapäival Rapla kalmistul
60 aastat tagasi jaanipäeval, 24. juunil 1945*

135 aastat praost Joosep Liivi sünnist

Rapla koguduse 20.sajandi pikima staažiga õpetaja Joosep Liiv sündis 4.mail 1870 Alatskivil. Põhjasõja järel viidi Peipsi-äärsesse Kodavere kihelkonda hulga perekondi Saaremaalt. Nende hulgas oli ka Sunni Hants, kelle pojalt Jüril olnud kaks poega – Eno ja Mart. Sunni Enolt, Joosep Liivi vanaisalt pärinud Liivid oma perekonnanime. Nimepaneku ajal vastanud ta mõisnikule nõnda: liivased on mu põllud, liivamägi on mu surnuaed, liiv mind toidab ja katab, liiv mind ükskord ka matab, sellepärast olgu mu nimi Eno Liiv.

Too Eno sarnanes mõneti Vana Testamendi Jaakobiga, kellel oli kahest abielust kokku 12 last, enamik neist piibli nimedega. Benjamini poegadest said tuntud kirjanikud Juhan ja Jakob Liiv, Daanieli pojast Joosep Liivist aga luuleandega ja hinnatud vaimulik.

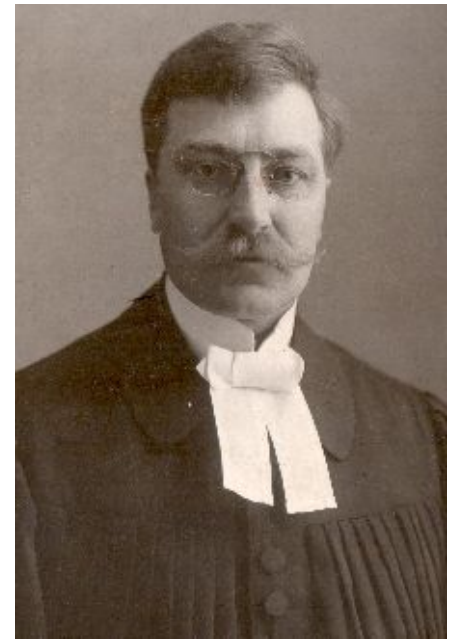
Tartu ülikooli usuteaduskonna lõpetamise järel 1901 täiendas Liiv end Berliini ülikoolis. Pärast prooviaastat Väandra ja Häädemeeste kogudustes ordineeriti ta 8.veebruaril 1904 Riia Jakobi kirikus Pärnu praostkonna vikaarõpetajaks. Kolme ja poole aastase töötamise järel Kärus valis Rapla kogudus Joosep Liivi 20.augustil 1907 oma õpetajaks. 1.jaanuarist 1941 emerituuri jäädes oli Liiv Rapla õpetajaks 1 päev vähem kui 33 aastat ja 4 kuud.

Kiisale elama asudes töötas ta edasi EELK Konsistooriumi assessorina ja lühemat aega ka Tallinna Oleviste koguduse hooldajaõpetajana. Aastaid oli Liiv piiblitõlke komisjoni esimees. 80.sünnipäeva puhul andis Konsistoorium Joosep Liivile praosti aunimetuse. Kogudus kinkis oma õpetajale 25 tööaasta järel kullast ametiristi, millist tunnustust pole ükski

Rapla õpetaja ei enne ega pärast Liivi saanud. Riikliku tunnustusena pälvis ta Punase Risti 2.järgu 2.astme teenetemärgi.

Väga tüüpilisena möödunud sajandi algusele osales ka Joosep Liiv haritud mehena peaaegu kõigis kohalikes ettevõtmistes, olles esimeheks Rapla põllumeeste seltsis, Ühispanga juhatuses, laenu- ja hoiuühisuses jne. Samuti oli ta Rapla vallavolikogu ja Harju maavolikogu liige. Liivi eestvedamisel püstitati 1923 kiriku kõrvale Vabadussõja monument ja ehitati 1939 kirikusse uus orel.

Joosep Liivi kirjanduslikust tegevusest väärib tahelepanu 1923 ilmunud „Peakooli õpetus“ kui esimene eestikeelne usuõpetusalane teos, mida leeriõpikuna laialdaselt kasutati. Kuigi meie praeguses Kiriku laulu- ja palveraamatus on vaid kaks Joosep Liivi laulu, „Ma tea, kes saatjaks mul“ (KLPR 280) ja „Ei mitte meile, mitte meile“ (KLPR 384), on ta oma pika ametiaja jooksul peaaegu igaks tähtsamaks sündmuseks kirjutanud tuntud koraaliviisidele ise laulud. Pensionipõlves harrastas ta ka ilukirjanduslikku luulet.

Joosep Liiv abiellus aasta pärast Raplasse tulekut Ohukotsu mõisavalitseja tütre Elfriede-Christine-Maia Hübega, kes oli oma mehest 18 aastat noorem. Neid laulatas Kolga-Jaani koguduse õpetaja Villem Reimann. Mitmekülgsest haritud naisena pidas proua Liiv aastatel 1917-26 Rapla pastoraadis kodukooli.

Liivide perre sündis 4 last. Poeg Heino suri juba 14 aastasena. Vanim tütar Salme Kirotar suri 1974 ja keskmine tütar Helga Kibbermann lahkus kõrges vanuses alles tänavu märtsis. Noorim tütardest Else Schotter on 91 aastat vana ja elab praegu Kohilas.

Liivisid iseloomustab tugev tervis ja kõrge iga. Elfriede Liiv suri 1983 kaks nädalat enne oma 95 sünnipäeva. Joosep Liivil ei olnud 70 aastasena pansionile jäädes veel ühtegi halli juust. Ta kutsuti igavikku 87.eluaastal 24.veebruaril 1957 ja maeti 3.märtsil oma koguduse saadetuna Rapla kalmistule.

Praost Joosep Liivi 130. sünniaastapäeval 4. mail 2000 avati kiriku seinal endisele õpetajale mälestustahvel. Pildil Liivi noorim tütar Else Schotter koos isa töö kolme jätkajaga Rapla koguduses. Vasakult Esra Rahula, Evald Saag ja Mihkel Kukk

Kristlastena kuulume ühte suurde perre

1.-6.juunini viibisid seitse Borby koguduse liiget eesotsas pastor Ulrich Rinckega külas oma Rapla sõpradel. Elame Saksamaal Schleswig-Holsteini liidumaal Eckernfördes. Neli meie inimest tegid selle sõidu kaasa esimest korda ja seetõttu olime uudishimus ning põnevil, mida on oodata järgnevatel päevadel.

Meie ammused tuttavad Valve, Helle, Voldemar, Ilme, Arvi ja pastor Kukkk olid meid lennujaamas lilledega vastu võtmas. See tegi südame soojaks. Võõrustajad olid kõige eest hoolt kandnud. Meid majutati peredesse ja kohe algusest peale oli tunne, et me oleme oodatud külalised. Kogesime seda head tunnet kõigi Raplas veedetud päevade kestel. Meid lausa hellitati hommikusöögist alates. Kõike maitsvat, mis oli varutud keldrisse või sahvrisse, toodi ka külaliste ette lauale.

Oli väga armas, et hommikulauas istusime kõik koos - võõrustajad ning külalised. Samas vaimus möödusid ka õhtud.

Meie päevad olid sisustatud rikkaliku ning mitmekesise programmiga. Viibisime mitmes muuseumis ja nii viisi tükkhaaval panime kokku mõttelise pildi Eesti ajaloo ja inimeste elulaadist ning tööst. Veendusime, et eestlased on oma väärtust tundev ja töökas rahvas ning nad pole lasknud hääbuda rahvuslikku eneseteadvust, vaatamata kõigele, mis on tulnud üle elada.

Rõõm oli näha, et Maidla lastekodus on möödunud kahe aasta jooksul palju ehitatud ning uuendatud. Rahanappusele vaatamata tundsin siin sooja, südamlikku õhkkonda. Selle juhatajas Valve Viljakus peituv hea vaim kujundab kogu seda maja lastele elamisväärseks. Soovin talle vaprust ja tahte jõudu seda kodu veel armsamaks muutes.

Lennujaamast saabunutena tervitati meid Maidlas ilusa ja maitsvate roogadega kaetud laua ääres. Suur tänu kokkadele, kes olid meie jaoks välja võlunud eriti suupäraseid toite ja meid lahkelt kostitasid! Külastasime ka Järvakandi lasteaeda, kus Valve oli 18 aastat töötanud hoopis teistsugustes tingimustes ning olime vaimustuses selle eeskujulikust sisseseadest.

Kõndisime mööda laudteed Keava rabas, kus oli kütkestav vaadata rikkalikult õitsvat valget villpead. Tõusime astmeid pidi vaatetorni ja nautisime avarat vaadet ümbrusele selle

laugaste, veesaarekete ning rabamändidega. Külastasime ka rabaservas asuvat ja eranditult puitehitistega vaba aja veetmise talu. Puit on Eestimaal tähtis tooteliik.

Huvipakkuv oli väljasõit Kuusiku põllumajandusparki. On hea näha, et kõikjal on liikumine ja areng. Viibisime meeldival õhtusöögil Kumma külas ning jalutasime ööbikute laksutamise saatel külatanumal. Igal pool olime ümbritsetud tähelepanu ja lahkusega ning alati oli meile kaetud rikkalik laud. Olgu siin öeldud tänu kõigile, kes kinkisid meile oma aega ja külalislahkust. Mind rõõmustas väga, et kel oli mingi ülesanne, täitis seda endast parimat andes ja vaimustusega.

Võtsime ette ka sõidu Tallinna. Hakkas silma, et isegi kui mõnes paigas on märgata nõukogude okupatsioonija järgi,

areneb linn talle ainuomaselt. Iga kord rõõmustan siiralt, kui uhke on eestlane oma maa üle. Teie areng on ilmselgelt nähtav. Murelikuks teeb, kui palju kasu alati saab sellest madala palgaga perekonna ülalpidaja või eakas pensionär. Arutlesime hea ja halva üle kummalgi maal.

Külastasime eri uskkondade kirikuid, väljasõitudel saime tuttavamaks keskusest kaugemal

asuvate paikadega. Võtsime osa kahest jumalateenistusest Rapla ja Järvakandi kirikus, kus teenisid pastorid Mihkel Kukkk ja Ulrich Rincke. Mul tekkis tunne, et kristlastena kuulume ühte suurde perre. Kuigi oli juunikuu, olid mitmed kirikud, kus viibisime, veel väga külmad.

Olen saanud sellelt reisilt väga palju huvitavaid muljeid. Usun, et nii mõtlevad teisedki meie grupist. Pole siis ka ime, et lahkuda oli raske. Arvan, et niisugused külaskäigud on väga vajalikud. Mõtlen meeeldi Rapla-päevadele ja olen õnnelik, et oli võimalus oma partnerkogudust külastada.

Täna Taimi ja Hugo Rootsimaad, kes olid isiklikult minu võõrustajad! Grupi nimel tänan kõiki, kes hoolitsesid meie majutuse eest ja nii pööraselt huvitava programmi kokku panid ning selle ka teoks tegid, kõik sõidud organiseerisid, vajaminevaks ajaks auto ja juhi leidsid, meile head ja paremat kõhutäieks pakkusid.

Tükike Eestit sai meile taas hingelähedasemaks. Tänu kõigile ja kõige eest! Nägemiseni aasta pärast!

Gisela Lassnig

Loo autor Gisela Lassnig ja pastor Ulrich Rincke liikuvad saarel Keava rabas

Helgi Tursk: Minu tee...

Helgi oma kuldleeripäeval Rapla kirikus tänavu 19. juunil

Kristlase teekond Jumala juurde algab ristimisega. See ei tohiks olla ainult kombetalitus. Kui laps on väike, siis pole tal isiklikult võimalik oma soove avaldada. Seda suurem tähtsus on vanematel, kas nad soovivad oma lapse usaldada Jumala armu hoolde.

Minu suureks eeskujuks olid vanemad. Kui ma olin veel üsna väikene, õpetas ema mulle selgeks õhtupalve, mida olen oma lastele ja lastelastele õhtuti enne magama jäämist lugenud. See kõlab nõnda:

*Mu armas, kallis Jeesuke,
ma pisikene lapsuke.
Sind palun kõigest südamest,
mind kaitse ikka kahju eest!
Kui olen üle keelu läind
ja täna mõnda paha teind,
Sa anna andeks armuga
ja pese Jeesu verega!*

Kui ma ei osanud s-tähtegi veel välja öelda, lugesin peast isa õpetatud salmi:

*Kas on linnukesel muret,
kust ta saab ja mis ta sööb?
Kas ta nälga sureb?
Tema loodab Looja pääle,
hüppab säääl, oksa pääl,
tõstab rõõmsalt hääle.*

Kustumatu mälestus on jäänud mulle minu sünnikodu kirikuõpetajast Harri Haamerist ja tema abikaasast

Maimust. Siiani heliseb mu kõrvus laul *Üle silla*, mis kõlas Tarvastu surnuaiapähal Haamerite pere esituses. Tihti käisin neil külas nende Mustlas asuvas väikeses armsas majakeses. Seal mälestasin ühises söögilauas nii oma isa kui ka ema pärast nende põrmude muldasängitamist Tarvastu kalmistule. Imetlesin kauneid maale seinal ja kuulasin, kui huvitavalt oskas õpetaja Harri Haamer vestelda üliõpilastega, tehes neile arusaadavalt ja lihtsalt selgeks elu põhitõdesid. Sügavalt elasin läbi nii kalli õpetaja ranga vangipõlve, tema üliinimliku optimismi ja andumuse Jumalale, nagu sellest jutustas ka poeg Eenok isa matusekõnes.

Oma elutee suunajatena ei saa mainimata jätta vanavanemaid. Mäletan, et isapoolne vanaema luges iga päev piiblit. Emapoolne vanaema oli kannatustele vaatamata alati rõõmsameelne. Ta ei riienud minuga kunagi ja andis alati head nõu. Vanaema ütles: „Helgi, kui alustad kodunt väljaminemist, ära unusta ristikest ette lüüa! Ütle alati – Jumal Isa, Pojake ja Püha Vaimuke! Siis läheb ikka hästi.“

Vanaisadest mäletan ainult ühte, sest teine vanaisa suri, kui olin alles pisike. Vanaisa selja taga oli kõige turvalisem olla. Juba lapsepõlves tunnetasin Jumala ligidust, kui ma tema poole palvetasin. Kõige raskematel eluhetkedel on ta alati täitnud hinge suure sügava rahuga. Ei ole olnud ületamatuid olukordi, kuigi väliselt on pääsemine paistnud lootusetu.

Põhiseadusena tunnistan Jumala kümmet käsku, kus lühidalt on kõik vajalik öeldud. Kuigi neid käskke järgida on vahel väga raske, ei ole kellelgi õigus neid eirata. Selle asemel peaksime vaatama endasse, milles oleme ise vea teinud, ning püüdma ennast parandada.

Väga tähtsaks pean armastust ligimese vastu. Kui soovin midagi teisele, siis mõtlen, kas ma endale ka seda sooviksin. Silme ees püsivad sõnad Juuru kiriku altarivõlvil: *Jumal on armastus*.

Tahan tunda andmisrõõmu, sest ainult see on tõeline rõõm. Reede hommikuti koos teiste kaaslastega suurt pastoraadihoonet koristamas käies ei ole see minu jaoks tüütu kohustus, vaid rõõm midagi teha Jumala koja heaks. Pealegi tulid seda tegema vabatahtlikult ilma mingit nähtavat tasu tahtmata. Tunnen kõige suuremat rõõmu sellest, kui saan kogudusele kuidagimoodi kasulik olla. Heal meelel võtan osa ka koguduse laulukoori tegevusest ja tunnen rõõmu tütar Hille orelimängu saatel ühisest koraalilaulmisest.

Samas tunnen sügavat kahetsust ka oma üleastumiste pärast. Püüan käia pühapäeviti kirikus, et paluda Jumalalt armu ja halastust. Täna Jumalat, et ta suurele ja raskele Rapla kogudusele on saatnud andeka õpetaja Mihkel Kuke, kelle iga jutlus sisaldab väga sügavaid tõeteri sellest, kuidas Jumalale ligemale jõuda.

Tunnen, et mul on ees pikk tee päralejõudmiseks...

Jumalast juhitud elu

Me kõik pärineme oma lapsepõlvest. Sealt kaasa saadud ja südamesse istutatud seeme hakkab elus varem või hiljem oma vilja kandma. Vähemalt nii on see olnud Siiri Rospuga.

Hiiumaal Kõrgessaare vallas Jõeranna külas üles kasvanud tüdruku lapsepõlv oli kõike muud, kui muretu, samas jäi aga sinnagi helgemaid jälgi. Kui isa 1941.aasta juunikuüditamisega kodusaarelt Siberisse tinakaevandusse viidi ning ema kaks aastat hiljem vähki suri, jäid kolm vanemateta last sügavalt uskliku vanatädi hoolde. Siiri oli siis seitsmene, üks vend üheksane ja teine alles neljane.

Ülihea vanatädi, nagu Siiri tagantjärele on öelnud, kasvatas neid kristlikus vaimus, mis kinnistus veel Lauka baptistikoguduse pühapäevakoolis saadud usuliste kogemustega. 14-aastaselt sai ta Reigi koguduses ristitud ning sama vanalt tuli minna iseseisvalt mandrile ametit õppima.

Pärast rahanduseriala omandamist sai 1952.aastast Siiri koduks juba Rapla. Pere loomine ning pingeline töö rajooni rahandusosakonnas ja hiljem pangas nõudsid oma osa, kuid ema eest olnud uskliku vanatädi kirjad ja veel enam tema nähtamatud eestpalved saatsid Siirit aastaid. Usk Jumalasse oli sügaval südames säilinud.

30 aastat pärast vanatädi surma tuli Siiril minna raskele operatsioonile. Teadmata, millega see lõppeda võib, pöördus ta abipalves Jumala poole. Ühe vanatädi saadetud vaimuliku sisuga kirja võttis ta haiglasse kaasagi. Meenusid lapsena vanatädit kuuldud sõnad: *Jeesuse Kristuse veri teeb meid puhtaks kõigest patust.* Pärast õnnestunud operatsiooni sündinud tänutundest tekkis juba suurem igatsus süveneda Jumala sõnasse ja otsida kristlaste omavahelist osadust.

Et oli just rahvusliku ärkamise ja kirikusse tagasituleku kõrgaeg, tegi see kogudusega liitumise väliselt lihtsamaks. Siiri jaoks ei olnud erinevalt paljudest teistest see siiski ainult formaalne samm, vaid sisemiselt läbitunnetatud ja sügavalt motiveeritud otsus. Kuigi ta töötas veel panga pearaamatupidaja vastusrikas ametis, pühendas ta ennast täielikult ka koguduse ellu.

Minu eelkäija praost Esra Rahula räägib tänutundega, kui palju abi oli tal Siiri Rospust koguduse pangadokumentide vormistamisel ja finantsasjade ajamisel juba siis, kui ta ei olnudki veel kirikuga seotud.

Üks Siiri suuremaid ja kõigile teada voorusi on tema tagasihoidlikkus, mis vahel võib ka naljakalt kätte maksta. 1992. aasta suvel äsja Rapla õpetajaks määratuna pidin juba varem valitud nõukogu esimesel koosolekul leidma sobivad inimesed koguduse juhatusse. See ei olnud kerge ülesanne, sest tundsin siinseid inimesi veel liiga vähe.

Et Siiri oli kogudusele tuntud, laulis laulukooris, oli igapäevane kirikuline ja pealegi pangatöö

Koguduse laekur Siiri Rospu 70. sünnipäeval tänavu aprillis

kogemusega, sai ta ka valitud juhatusse. Esimesel koosolekul mõne aja möödudes ei tundnud ma aga Siirit ära ja küsisin ebaviisakalt, mis asja pärast tema siia on tulnud. Pisut kohmetunult vastates, et ta on ju juhatuse liige, tundsin ma loomulikult piinlikkust, millest ma pole praegugi lõpuni üle saanud.

Jeesuse sõna: kellele on palju antud, sellelt palju nõutakse, käib kindlalt ka Siiri kohta. Olles koguduse liikmete väga suurte toetushäältega nüüd juba neljandat korda valitud nõukogu ja juhatuse liikmeks, näitab see Siiri usaldusväarsust ja tema pühendumust võetud kohustustesse.

Viimase 13 aastaga on meil vahetunud neli juhatuse esimeest, teistest juhatuse liikmetest rääkimata. Siiri on aga jäänud ja ausalt öeldes ei kujuta koguduseelu juhtimist ilma temata enam ettegi. Lisaks rahaasjade korrektsele korrashoidmisele on ta inimene, kelle arvamusi ja nõuandeid ka koguduse vaimulikes asjades hindan ma väga.

EELK Konsistoorium autasustas Siiri Rospust 70.sünnipäeva puhul ja pikaajalise ustava töö eest Rapla koguduses oma aukirjaga, mille piiskop Einar Soone talle Rapla pastoraadis pidulikult üle andis.

Mihkel Kukk

Enn Võrgu oratoorium *Valvake* – võimas, värske, mõttesügav

Maarja-Magdaleena päeval 22.juulil 2005 sai teoks paljude ammune unistus ja samas suur võlg helilooja Enn Võrgu ees. Toimus tema oratooriumi *Valvake* esiettkanne Rapla kirikus. Meie kihelkonnapäeva jumalateenistusena ja XIII Rapla kirikumuusika festivali avaüritusena kõlas see Tõnu Kaljuste dirigeerimisel Nargen Opera oratooriumikoori, Tallinna kammerorkestri ning solistide Kädy Plaasi, Helen Lokuta, Mati Turi ja Rainer Vilu esituses.

Avapalvuse pidas piiskop Einar Soone, kes kuulutas ka Enn Võrgule pühendatud kirikumuusika festivali avatuks. Tema tuntud lipulaulu järgi kuulutas Rapla maakond tänavuse aasta eesti lipulaulu aastaks - Enn Võrk 100.

Eelmise proovipäeva vaheajal küsisin solist *Helen Lokutalt* tema suhet esitatavaga. „Väga hea on seda oratooriumi laulda, sest olen ka ise kristlane. Tekstid meeldivad, kuna need on piiblist ja seetõttu on neil suurem mõju inimestele. On ju öeldud, et Jumala sõna ei tule tühjalt tagasi. Loodan, et teos meeldib kuulajatele. See tundub nii värske, kuigi kirjutatud poolsada aastat tagasi. Minevikult on palju õppida, et samu vigu ei korrataks.“

Kontserdil oli tunda, et sõnad ja helid ei tulnud kuulajaskonnalt tühjalt tagasi. Lühikesel vaheajal püüdsin muljeid äsjakuuldust.

Ülle Tallinnast, muuseumi direktor: Väga huvitav kontsert ilusa muusikaga ja Rapla kirik suurepärase paik selle ettekandeks. Oleme ka varasematel aastatel siin festivalikontsertidel käinud.

Kätlin, tulevane muusikaõpetaja: Rõõmu teeb, et selline festival käib juba kolmeteistkümnendat korda. Ise olen kuulamas esimest korda. Esitus Tõnu Kaljuste dirigeerimisel on professionaalne ja oratooriumis on tugev sõnum ka tänapäeva inimestele.

Henri Tallinnast, õpib tehnikaülikoolis: Väga võimas, kaugelt üle ootuste! On tähtis, et rõhk on pandud sõnumile. Olen kristlane ja sellepärast on mulle kõik arusaadav. Oratooriumi muusikalises keeles kõlab see väga võimsalt, paneb mõtlema, toob välja argielust.

Anne, töötab inimestega: Ootasin midagi võimsat, aga mitte nii võimsat. Sõna *Valvake* võib hakata mõtestama mitmeti.

Kalju, endine pedagoog ja melioraator: Rabavalt hea! Eesti muusika ja laulutekstid eesti keeles! Hea ettkanne, koolitatud hääled. Kontserdile sattusin nii, et olen sugulasel külas ja tema ostis pileti. Ise elan Nõo kandis ja laulan sealses kirikukooris.

Eda Raplast: Väga värskest mõjus, küllap aitas kaasa eestikeelne tekst. Meie kristlastena teame, mis piiblis on, aga muusika aitab seda välja tuua, teeb elavaks.

Mati, tööhutusspetsialist Tallinnast: Imeilus! Tuleme siia kirikusse alati sooja tundega. Oratoorium on väga põnev. Ega väga paljud ei teagi Enn Võrgust muud peale lipulaulu. Suurepärase, et saab eesti keeles teksti jälgida – nii tekib pilt koos muusikaga. Oratooriumi sõnum on sügavalt mõtlema panev.

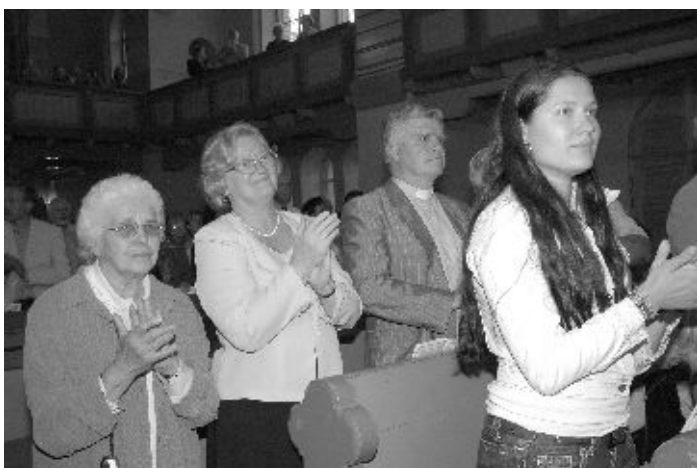
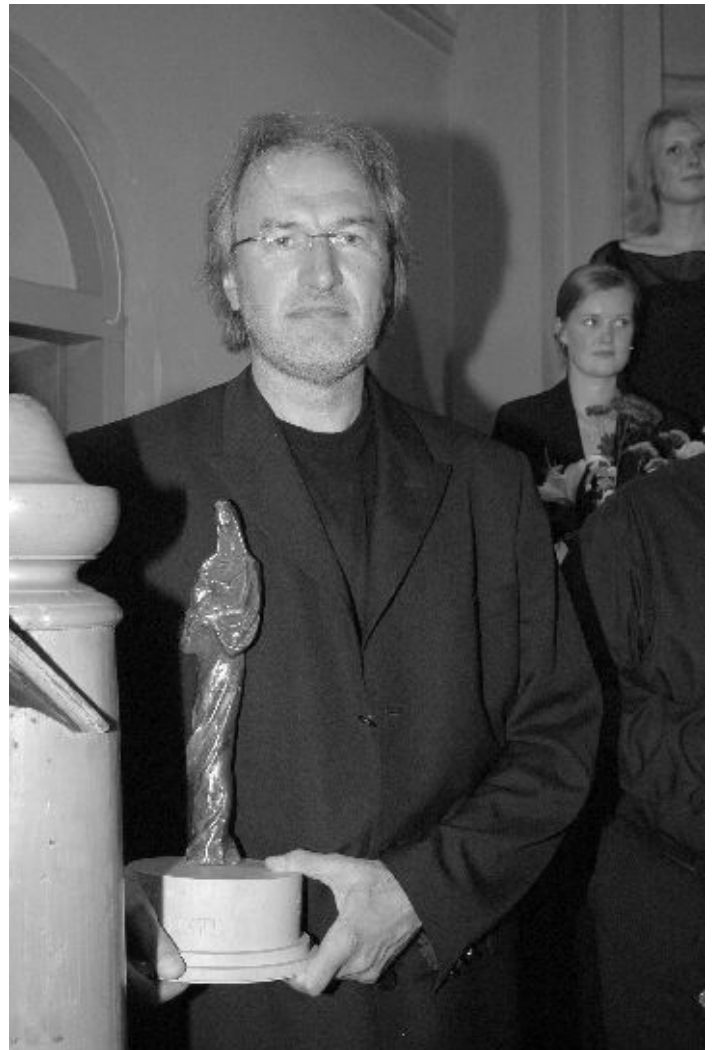
Oratooriumihelide vaibudes vallandusid kuulajate meeled pikaks aplausiks. Õpetaja Mihkel Kukk ütles aitäh selle sündmuse loomise eest muusikuile ja kõigile neile, kes olid olnud ajaloolise hetke tunnistajaks. Aga veel ei olnud kõik.

Maarja-Magdaleena päevaga on kaasas käinud iga-aastase Rapla kihelkonna auhinna väljakuulutamine. Õpetaja loetles üles senised laureaadid ja palus siis rahva ette kihelkonna omavalitsuste juhid, kes koos piiskop Einar Soonega andsid 2005.aasta Rapla kihelkonna autasu Maarja-Magdaleena pronkskuju üle selle päeva suurimale tegijale, dirigent Tõnu Kaljustele.

Kontserdi järel tunnistas värske laureaat, et otsus Enn Võrgu oratoorium ette võtta ei tulnud talle kergelt. Õhus olid paljud kõhklused. Oratooriumi loomiseaja vaimset surutust ei ole ta ju ise kogenud. Kaljuste enda sünniaasta 1953 langeb kokku Võrgu suurteose arvatava lõpetamisajaga. Alles ettevalmistustöö käigus hakkas teos talle avanema oma hämmastavas siiruses. „Iga aasta võiks erinevad koorid seda ette kanda, tänane oli kõigest esimene tutvustus,“ oli dirigent ise esitatu suhtes tagasihoidlik.

Kaks nädalat kestnud ning Rapla- ja Järvamaa kaheksas kirikus ja viies mõisas kõlanud festival päädis lõppkontserdiga 7.augustil Rapla kirikus. Kuulajad said osa Buxtehude ja Bachi kaunist muusikast. Lõpukoraalina kõlas segakoor Cantuse, festivali kammerorkestri ja solistide Liina Saari, Maria Staaki ning Uku Jolleri võimsas esituses luterliku kiriku hümn *Üks kindel linn ja varjupaik*. Pidulikkust lisas EELK uue peapiiskopi ja festivali patrooni Andres Põderi esmakordne kohalolek ning tema tervitus- ja õnnistussoov sellele suurepärasele ettevõtmisele.

Ilme Veetamm

Imeline misjonireis Udmurtiasse

Eesti Evangeelne Allianss on juba mitu aastat korraldanud misjonireise Venemaale. Eelmisel suvel, augustis külastasid mõned hantide juures käinud misjonärid Rapla kogudust ning jagasid oma muljeid ja kogemusi. See kohtumine andis mulle viimase tõuke teha teoks oma ammune unistus: käia Venemaal misjonireisil.

Meie grupp

Mind valiti gruppi, mis sõitis juuni keskel Udmurtiasse. Tegemist oli rahvusvahelise seltskonnaga. Eestist olid mu reisikaaslasteks samuti TTÜ majandusharidusega Virge Viljus ning grupijuhina Metodisti Kõrgemas Usuteaduslikus Seminaris tõlgina töötav Kaja Kivi. Rootsist liitusid meiega kaks noormeest: Martin Kroon, kes õpib Uppsalas teoloogiat ning Peter Jarlsheim, kes töötab Tomelillas koguduse noortejuhina. Kuues grupiliige oli ungarlanna Hajnalka Piszar, kes õpib misjonikoolis Rumeenias.

Udmurtia

See on 1,6 miljoni elanikuga Vene Föderatsiooni Vabariik, mis asub 42100 km² suurusel alal Uuralist lääne pool. Seega on Udmurtia nii pindalalt kui rahvaarvult võrreldav Eestiga. Rahvastikust on suurem osa (59%) venelased, järgnevad udmurdid (31%) ja tatarlased (7%). Udmurte elab palju ka mujal, vaid pisut üle poole neist asub oma kodumaal.

Meie misjonigrupi võttis vastu Udmurtia pealinnas Iževskis tegutsev *Filadelfia* kogudus (www.filadelfia.ru). Selles on ka Udmurdi tööharu, mis on üsnagi haruldane nähtus. Kuna udmurdid on oma kodumaal vähemusrahvas ning poliitiliselt väga allasurutud, on linnades udmurdi keelt peaaegu võimatu kuulda. Isegi häbenetakse oma rahvust ja kultuuri. Külades on olukord parem, seal oskavad ka noored oma emakeelt.

Peatuskohad

Meie misjonireisi võib jagada hingetõmbe- ja teenimisajaks. Nädalavahetustel olime külalised *Filadelfia* kirikuõpetaja kodus Iževskis ning tööpäevadel läkitati meid koguduse poolt erinevatesse küladesse. Esimesel nädalal olime Udmurdi aladel. Ööbisime Azonova (udmurdi keeles Azoni) külas ning sealt sõitsime igal õhtul, vahel ka päeval ümbruskonda kontserte andma. Teisel nädalal reisisime Permi oblastisse, et külastada sealseid udmurte.

Mitmekeelsed kontserdid

Filadelfia koguduses peetakse udmurdikeelseid jumalateenistusi, on tõlgitud omakeelne Uus Testament. Kaks aastat on tegutsenud rahvaansambel *Köldõšhin*. Nendel olid sellised reisid küladesse harjumuspärased. Koos ansambliga käiski meie misjonigrupp külades laulmas ja evangeeliumi kuulutamas - ansambel udmurdi keeles, meie omakorda eesti, inglise, ungari ja rootsi keeles.

Meie grupp sai esimest korda kokku alles Moskvas ning nii tuli suurem osa kavast koostada teel olles. Lõpuks kujunes nii, et Peter ja Hajnalka võtsid enda kanda sõnalise osa ning Martinist sai meie süntesaatorimängija. Meie eestlastena esitasime vanu vaimulikke rahvalaule, uusi ülistuslaule ning Piret Ripsi laululoomingut.

Kõige menukamaks osutuski meie kaanon *Jeesus hoia minu*

südan, mis nii rahutu..., mida udmurdid üritasid väsimatult pärast kontserte karmoška saatel järele laulda. Kõige rohkem nalja sai paari lastelauluga, millele palusime väiksematel liigutusi kaasa taha. *Pea ja õlad, põlvedki ülistavad Loojat* lasime tõlkida udmurdi keelde. *Väike, väike leptriinu* laulsime aga eesti keeles. Eestlaste, rootslaste ja ungarlannaga koos laulsime ka ühe rootsi laulu ning *Köldõšhiniga* ühiselt neljas keeles *Suur Jumal Sa*.

Tõeks saanud unenägu

Pärast kontserte jagasime udmurdikeelset vaimulikku kirjandust, rääkisime inimestega, palvetasime abivajajate eest. Tantsisime koos külarahvaga ka udmurdi tantse, mõnel korral tõi mõni kuulaja kiiruga kodust oma rahvariided või karmoška.

Hästi on meelde jäänud noor naine, kes tuli meiega rääkima – sulaselges eesti keeles! Ta oli Tallinnast ülikoolist vaheajaks Udmurdimaale vanematekoju sõitnud.

Permi oblastist meenub naine, kes oli unes näinud, et Jumal saatis tema kodukülla välismaalased, kes palvetasid tema vangis istuva narkosõltlasest poja eest. Talle tundus uskumatu, et keegi kaugelt maalt võiks tulla tema vaesesse kodukohta. Meiega kohtudes sai tema unenägu aga tõeks...

Lehmi võib Udmurtias kohata igal pool

Udmurdi külad

Külad on enamasti väga arhailised, igaühel oma põllulapp, millest toidetakse oma perekonda ja ülejääk müüakse linna kokkuostjatele. Sageli võis näha vastuolusid: majapidamises kasutati töötegemisel põllul hobust ja toas arvutit. Eriline oli Djatlivaja küla, kust paljud olid linna elama asunud, kuid viie aasta eest tagasi pöördunud ja küla uuesti üles ehitanud. Rajamisel olid kool, lasteaed, kohvik, kultuurimaja. Elumajad olid kõigi mugavustega kaunid kodud. Meie kontsert toimus seal keskpäeval. Pärast meie etteastet tuli lavale külavanem ning rääkis, et külaelanikud tänavad igal päeval Jumalat, et Ta on andnud sellele paigale uue võimaluse ja on neid rohkesti õnnistanud. Seejärel kutsus üks naisterahvas meid oma koju, et keha kinnitada, vestelda, ühiselt laulda ja Jumalat kiita.

Inimeste külalislahkus

Seda kogesime kogu misjonireisi kestel. Eriti hämmastas see Permi aladel. Sõitsime väikebussi ja kahe autotäie rahvaga

Apostlite jälgedes. Külateel pidasid inimesed meid kinni ja palusid eestpalvet

ühte väikesesse udmurtide külasse ning külarahvas andis terveks nädalaks tundmatutele ja ootamatutele külalistele öömajad. Meie n.ö. välismaalaste kogu grupp ööbis majas, kus pererahvas ise verandale kolis, et külalised võiksid korralikult voodis magada. Igal hommikul ja õhtul köeti meile sauna ning toidulaud oli külluslik.

Vaimulik olukord

Venemaal on levinuim õigeusk ning kõiki teisi kogudusi peetakse enamasti kahtlasteks sektideks. Ka Udmurdimaal oli külades näha sibulkupliga kirikuid. Olles nädal aega Azonova külas, nägime ka sealsete protestantlike kristlaste elu. Ainsaks toeks usuteel olid neile piibel ja Jumal. Omavahel nad üldise hoiaku tõttu palju kohtuda ei saanud

ning linna kirikusse ei olnud majanduslikult võimalik sõita. Meie külaskäik oli neile suur julgustus. Vaatamata sellele, et ise olime uutest muljetest, poole ööni kestvatest kontsertidest ning kuuest-seitsmest käibelolnud võorkeelest rampväsinud, oli meie öömajakoht igal hommikul puupüsti rahvast täis. Inimesed julgesid kokku tulla, et lugeda ja seletada ühiselt piiblit, palvetada üksteise ja küla eest ning laulda koos Jumalale ülistuslaule. Minu jaoks oli see meie reisi imelisim aeg. Nägime, kuidas Jumal vastas kohe palvetele: inimesed tervenesid vaimselt, hingeliselt ja füüsiliselt.

Permis käisime piirkonnas, kus ei olnud üldse kirikuid, ent paljud olid ometi kristlusele avatud. Tänavalgi tuldi meie juurde, et teeksime eestpalveid. Kipziki külas, kus ööbisime, korraldasime ka ristimisteenistuse. Enne olid kultuurimajas kokkusaamised, kus rääkisime Jumalast. Selle tulemusena otsustas 14 inimest Kristuse oma ellu vastu võtta ja end ristida lasta. Koguduse rajamine ja edasine töö jäi Jumala ja *Kõldõshini* liikmete hooleks.

Kokkuvõtteks

Kõige meeldejäävamad olid selle misjonireisi juures inimesed: reisikaaslased, külaelanikud ning Iževski kogudus. Saime osa nende võitlustest, rõõmudest, jumalakartusest ning siirast armastusest. Olen väga tänulik, et sain olla Jumala tööriistaks udmurdi rahva seas. Nägin, kuidas Jumal vastab ja tegutseb, kui inimesed Teda suure igatsusega ootavad ja selle nimel palvetavad. Meil pruugib vaid välja astuda oma mugavusest - Jumal on juba valmistanud tee, põllud on küpsed lõikuseks.

Aive Rahula

Herrnhuti noored jalgratastel Eestimaad avastamas

Ühel augustikuu vihmasel õhtul seisis Rapla pastoraadi seinä ääres üle paarikümne matkajalgratta. Saksamaalt Herrnhutist pärit vennastekoguduse noored rändurid koos Eesti-poolsete vastuvõtjatega olid istet võtnud meie pastoraadi saalis, et pidada ühist õhtupalvust. Saksa sõbrad laulsid ise ja koos meie vennastekoguduse inimestega.

Kohe pärast meie isesesvumist tulid saksa noored Eestisse kontakte otsima. Nüüd peetakse iga-aastasi noortelaagreid vaheldumisi kummaski riigis.

Tänavuse laagri teemaks oli: *Jumal meie elus*. Iga päev analüüsi erinevat lõiku usutunnistusest, oli kaks piiblitundi. Loomulikult ka mängiti ja tehti sporti. Juba rattasõit ise oli tõsine füüsiline pingutus. Mõnel päeval sõideti maha üle kuuekümmet kilomeetrit. Põnev oli matk Soomaal ja mitu kilomeetrit jooksu läbi soo. Laagriga liitunud noored eestlased olid enamasti Sakust ja Hagerist.

Eesti-poolne laagrijuht Kätlin Barz Hageri kogudusest: “Külastame Eesti erinevaid palvemaju ja kogudusi, kus on vennastekogudus tegutsenud. Seepärast tulime Raplassegi ning jäime siia ööbima.”

Erinevalt Eestist, kus vennastekogudus on ajalooliselt olnud luterliku kiriku sisene äratusliikumine, on selle sünnimaal Saksamaal tegemist omaette tegutseva kirikuga. Samas on olemas igakülgne koostöö vennastekoguduse ja luterliku kiriku vahel.

Ilme Veetamm

Palverännakul Kuusalu kihelkonnas

Võidupühal, 23.juunil külastas Rapla koguduse rahvas Põhja-Eesti ühe suurema, Kuusalu kihelkonna pühakodasid ja teisi vaatamisväärsusi. Ilus, sisutihe ja koguduse inimesi liitev oli ka seekordne õpetaja Mihkel Kuke poolt suurepäraselt ettevalmistatud reis.

Esimene peatus oli 110-aastase Valkla baptistikoguduse palvemaja juures, kus meid võttis lahkesti vastu pastor Tiit Niilo, kes on nelikümmend aastat seda kogudust teeninud. Palvemaja oodati sel päeval üle Eestimaa rohkesti külalisi, et tänada ühiselt Jumalat poole sajandi taguse vaimuliku ärkamise eest. Valkla inimesed on palvemaja kõrvale paigaldanud Vabadussõja ohvrite mälestuseks suure kivitahuka tekstiga: *siin peatati eesti iseseisvust ähvardav punane vool*. Kivi avati 1934, lõhati 1941, taasavati 1989.

Kuusalu maadelt on pärit ja tuule tiibadesse saanud professor Hugo Lepnurm. Tema Agumäe kodutalu lähedalt Muuksi külast mööda sõites luges meie õpetaja katkeid möödunud sügisel ilmunud maestro mälestusraamatust.

Endise Juminda kiriku asemele aastal 1867 Leesi külla ehitatud väike ja nägus kivist kirik on pühendatud Pühale Katariinale. Altarimaal on mereäärsele piirkonnale iseloomulik ja kujutab Jeesust päästmas uppumisoshus olevat Peetrust. Selle kiriku ehituseks oli raha ja töömehi andnud Kolga mõisnik Carl Magnus Stenbock, kelle nime on tuntuks teinud valitsuse praegune maja Toompeal.

Jumalateenistusi peetakse Leesi kirikus Kuusalu õpetaja poolt üle pühapäeva, sest alalisi elanikke on vähe, rannapiirkond elustub ainult suveks. Kiriku ees olevalt surnuaialt võib leida omaaegse kohaliku kuulsa piiritusekuninga Krönströmi võimsa hauasamba. Huvitav oli kuulda, et Jumindalt pärines kuulsa vene luuletaja Aleksander Puškini vaarema, kes oli abielus moorlase Hannibaliga.

Seletusi jagasid koguduse juhatuses esimees Karli Lambot ja aastakümneid Leesil naise kodutalus suvitav doktor Raul Mardi. Kehakinnitust saime piknikul sealsamas kiriku lähedal rannas Terneme talus doktor Mardi suvekodus. Tallinna Ülikooli õppejõud Raul Mardi oli aastaid Tallinna Jaani koguduse juhatuses esimees, on tuntud kui tervisenõuandja kristlikus Pereraadios ja silmapaiste vaimuainemene, keda on alati huvitav kuulata. Ta on tervisealaseid loenguid pidanud ka Rapla pastoraadis.

Järgmisena külastatud Loksas Maarja kirikus meenutasime samuti professor Lepnurme, kes just sealselt köstrilt Joosep Janterilt sai oma esimesed teadmised orelimängu alal. Loksas 152 aasta vanuse kiriku ümber olevalt surnuaialt leidsime köster Janteri haua, kes noore Hugo andekust nähes olevat tema isale öelnud, et müügu kasvõi oma mööbel maha, peasi, et poeg konservatooriumisse pääseks.

Kahjuks pole Loksas praegu kohapeal oma õpetajat, mille tõttu kannatavad muidu küllalt suure ja tubli koguduse aktiivsus ja kirikuskäiminegi.

Leesilt Loksale ja sealt Viinistu poole sõites hellitasid silma puutumatud okaspuumetsad rahnude ja kivi-külvidega, kontrastiks neile siin-seal nõukogudeaegsed radarijaamade jäänused. Kahjuks ei jäänud aega külastada Viinistu

70 aastane Kuusalu vennastekoguduse palvemaja oli nõukogude ajal kaua aega kasutusel kauplusena

kunstimuuseumi, sest kiirustasime kihelkonna keskusse Kuusalu, kus meid oodati osalema sealsel vennastekoguduse palvemaja 70.aastapäeval.

Koosoleku avapalvuse pidas Kuusalu koguduse õpetaja ja Ida-Harju praost Jaanus Jalakas, Rapla koguduse segakoorilt kõlas mitu laulu. Meie õpetajal oli hea meenutada, et 70 aastat tagasi olid tollesama palvemaja ehitamist toetanud teiste hulgas ka Rapla vennastekoguduse inimesed. Tihe omavaheline osadus selles ühenduses on järgimist vääriv ja võiks ju välja kujuneda ka sõpruskogudused Eestimaal, arvas Mihkel Kukk. Kõlama jäi mõte: käigem rohkem üksteisel külas ja kogegem osadust!

Kuusalu kirikus ja pastoraadis oli teejuhiks õpetaja Jaanus Jalakas. Kirik on algselt ehitatud 14.sajandil ja pühitsetud diakon Laurentiusele. Lauritsapäeva kui kihelkonna nimepäeva 10.augustil on Kuusalus alati au sees peetud.

19. sajandi Eesti kultuurilukku on kindlalt jäädvustunud Kuusalus aastail 1831-1863 pastorina töötanud Eduard Ahrens, keda võib pidada praegusele eesti kirjakeelele alusepanijaks. Oma keelealase tegevusega oli ta suureks eeskujuks noorele üliõpilasele ja hilisemale kauaaegsele Rapla koguduse õpetajale Carl Eduard Malmile.

Kiriku taga suurte puude all asub vana pastoraat, kus on koguduse kantselei, ruumi oömajalistele ja tegeldakse kasutatud riiete müügiga. Ahrensi juures Kuusalu pastoraadis on peatunud rahvaluule kogumismatkal Soome eepose Kalevala koostaja Elias Lönnrot.

Kolmainupühal

22.mail sai Rapla kogudus rikkamaks 22 uue liikme võrra. Just nõnda palju oli tol päeval ootusärevuses leerilapsi ümber altari võre julgustavaid sõnu kuulamas ja õnnistust vastu võtmas.

Konfirmatsioon ehk usu tunnistamine oli kokkuvõtte eelnenud leeritundidele, kus noored õppisid piiblit tundma, said aimu katekismuses peituvast, proovisid leida vastuseid erinevatele küsimustele, uurisid teisi religioone ja nende põhitõdesid ning eelkõige harjutasid endid olema tublid koguduse liikmed. Esimestes tundides oli osalejaid neli-viis, ent mida aeg edasi, seda rohkem tuli õppijaid. Üsna varsti oli kogu ruum inglisaali laua ümber uudishimulikke nägusid täis.

Sarnaselt päris koolile lõppes ka leerikooli eksamiga. Mõne jaoks tähendas see pingsat õppimist, teise jaoks õpitu läbimõtet. Kõik kohalolijad olid tublid, läbikukkujaid ei olnud. Leerilapsi juhendas koguduse õpetaja Mihkel Kukk, diakon Erkki Toht ja usuteaduse üliõpilane Jaana Maria Unga. Taas kord sai tõestatud ütlus, et parim õppimine on õpetamine. Ka meie õppisime leerilastelt palju. Usun, et see seeme saab tuhandekordselt vilja kandma.

Jaana Maria Unga

Leeritunnistuse said

Evelin Arula, Helena Katkosilt, Merike Koitla, Merle Kokkanen, Gretel Kulagina, Reelika Kuusemäe, Reili Kuusemäe, Aneta Leokina, Aune Nigol, Kaie Riidak, Katrin Soosalu, Kristiina Tiits, Piret Viin, Tarmo Aunapuu, Kaspar Kallas, Harry Kleinberg, Rait Kuusemäe, Tanel Küttis, Mardo Männimägi, Mati Sunni, Taavi Tuisk ja Ardo Viin.

Oma leerikooli meenutab Aune Nigol:

Kõige meeldejäävam oli esimene kord, kui leeritundi tulin. Sisse astudes olin natuke kõhklev ja otsisin silmadega istumiskohta. Ma ei uskunud, et nii palju noori tänapäeval leerikoolis käib. Meeldiv üllatus. Sain väga palju uut ja huvitavat teada ning pastor vastas rõõmuga kõikidele küsimustele. Rühmatöö oli igati teretulnud, saime ise asjade üle arutleda. Leerikool andis mulle palju huvitavaid mõtteid ja vaidlustemasid ning avardas silmaringi. Ükski õpetaja ei surunud usku peale ega rääkinud millestki, mida ta ise ei teadnud, polnud õppinud või kogunud. Tunnid oleksid võinud olla isegi tihedamad ja süvendatumad, sest kõike ei jõudnud läbi võtta, mida oleks tahtnud, näiteks teistest religioonidest võrdluses kristlusega. Kuna meil usuõpetustunde koolis eriti ei ole, siis leerikool on üks väheseid kohti, kus inimene saab algteadmised usu ja religioonide kohta. Samas on need teadmised väga olulised igapäevase elu mõistmiseks.

Leerimälestuspäev

oli Rapla koguduses 19. juunil. Üks neist, **Salme Laurimaa** tuli tähistama oma 75. leeriaastapäeva. Tema paari aasta eest lahkunud pojalt Arvold oleks võinud olla samal ajal kuldleer. **Valter Laurimaa** tuli tähistama oma 63. leeriaastapäeva. 50 aasta möödumist leeriohnnistamisest meenutasid **Pilvi All, Helvi Esnar, Elve Kauler, Helvi Kuusksalu, Evi Männi, Öie Nahkur, Endla Pappel, Juta Radik, Eevi Sõmer, Helgi Tursk, Arvi Aasamets, Venno Leinberg.**

Pildil tänavused kuldleerilapsed õpetaja Mihkel Kuke ja diakon Erkki Tohtiga.

Õnnitleme!

JUULI

1. Luule Voolmaa 75
7. Ene Taru 50
8. Miralda Piirimets 90
16. Hilja Hallist 75
20. Leida-Helene Mulin 90
21. Edmund Kard 75
24. Linda Babtšenko 92
24. Ella Kutser 80
26. Liide Esnar 95

AUGUST

1. Andres Sarapuu 60
7. Linda Riismaa 90
15. Evald Tõnupärt 92
19. Erna-Johanna Bachmann 94
21. Antonina Augul 95
21. Pauline Virkki 93
22. Helmut Grünbaum 80
27. Ainu Meidla 70
28. Elvi Einama 70
29. Meida Peterson 75

SEPTEMBER

3. Meida Mäeväli 75
5. Alide-Marie Steinfeld 95
7. Linda Kangur 70
10. Julius Allimann 60
13. Ella Runnel 80
14. Hilja Kuulmaa 80
16. Leida Tiido 90
17. Heljo Einula 75
18. Magda-Mathilde Eppa 96
18. Renate Kurs 85
18. Malle Rando 50
19. Asta-Aino Laurimaa 70
20. Truuta Tomson 91

Elfriede ja Kaarel Kõrtsini tähistasid 1. mail Rapla kirikus oma kroonpulmi. Pilt on tehtud viis aastat tagasi 60. pulma-aastapäeval. Kumma külas elaval vanapaaril on 8 last, 21 lapselast ja 12 lapselapselast

Teated

Pühapäeviti kell 12 **armulauaga jumalateenistus**
Pühapäeviti kell 10 **palvetund koguduse raamatukogus**
Kuu teisel ja neljandal laupäeval kell 12 **vennastekoguduse kuulutustund pastoraadi saalis**

Koguduse kantselei avatud T-R kell 9-13, P ja kirikupühadel enne ja pärast jumalateenistust
telefon **48 55 470**, e-post: **rapla@eelk.ee**
kodulehekülj **www.eelk.ee/rapla/**
õpetaja Mihkel Kukk **48 68 144; 55 650 722**
juhatuse esimees Raivo Erm **51 30 212**

Fotod: Arvo Kuldkepp, Edmund Laugasson, Aive Rahula, Harri Rospu ja erakogud

Toimetaja Ilme Veetamm, küljendaja Edmund Laugasson